

**דין וחשבון
הוועדה לבחינת מערך
רישוי כלי ירייה
לשומרים**

ו' בתמוז התשס"ה
13 ביולי 2005
כב. 2005-2636

לכבוד
מר אופיר פז-פינס
שר הפנים

כבוד השר,

הנדון: דו"ח הוועדה הבין משרדית לבחינת מערך רישוי כלי ירייה לשומרים

הננו מתכבדים להגיש לך את דין וחשבון הוועדה הבין משרדית לבחינת מערך רישוי כלי הירייה לשומרים במדינת ישראל.

הוועדה מונתה בתאריך 15 פברואר 2005 עפ"י הנחייתך ע"י מנכ"ל משרד הפנים, דאז, מר גדעון בר-לב.

עבודת הוועדה נמשכה מעבר לזמן שהוקצב לה מפאת מורכבות הנושא בה עסקה וריבוי הגורמים אותם ביקשה הוועדה לבחון ולשמוע.

חברי הוועדה מאמינים כי יישום המלצות הוועדה יביא אכן לתמורה משמעותית בכל הקשור לרישוי כלי ירייה, מניעת אסונות הנגרמים משימוש פסול בכלי ירייה ואף בשיפור רמת האבטחה ובטחון הפנים במדינה.

עו"ד אליאב מימון
רמ"ט השר ומרכז הוועדה

ניצב (גימ.) דן ברינקר
יו"ר הוועדה

ד"ר מיכאל דור
נציג משרד הבריאות

גב' אורית רשפי
נציגת ציבור

שמעון רומח-נציב כבאות והצלה
נציג משרד הפנים

רפ"ק ידידיה אריה
נציגת המשרד לבט"פ

עו"ד שרית (חאיק) שפיגלשטיין
נציגת משרד המשפטים

תוכן עניינים

4	..... הקדמה	
6	..... רשימת ההמלצות	
7	..... המסגרת החוקית הקיימת בטיפול המשרדים בנושא רישוי כלי ירייה	
8	..... המסגרת החוקית לנשיאת כלי ירייה על ידי שומרים	
9	..... פיקוח על השומרים וחברות השמירה	
10	..... סיכום	
11	..... תמונת מצב – כשלים במצב הקיים	
14	..... ניתוח הממצאים העיקריים	
14	..... 1. הגורמים הממשלתיים העוסקים ברישוי כלי ירייה	
15	..... 2. בדיקה, אימון והכשרה	
16	..... 3. הליך אישור הרישיון לשומרים המוצעים לשאת כלי ירייה	
17	..... 4. נטילת כלי הירייה על ידי השומרים לביתם	
17	..... 5. פיקוח ובקרה על השומרים	
18	..... 6. המצב המשפטי	
20	..... פירוט המלצות הוועדה	
20	..... הקדמה	
20	..... ההמלצות	
21	..... פירוט ההמלצות	
28	..... סיכום	
29	..... נספח א' - כתב מינוי חברי הוועדה	
30	..... נספח ב' – פרוטוקולי הוועדה	

הקדמה

נושא כלי הירייה הינו, מטבע הדברים, רגיש וטומן בחובו פוטנציאל של תקלות קטלניות. הנושא מעוגן בחקיקה ובנהלים פנימיים אשר יוצרים מארג מורכב למדי של הוראות המתעתדות להסדיר את כלל הסוגיות הכרוכות בעניין בצורה מיטבית. אף על פי כן, לאורך השנים ולאור אירועים טרגיים שונים שאירעו מוננו, החל משנת 1992 ועד היום, 5 ועדות שונות אשר בחנו את הסוגיה, אך מרבית המלצותיהן לא יושמו.

לאחר מספר אירועים שבהם נעשה שימוש בנשק של מאבטחים באירועי אלימות שונים ולאור מספר הצעות שהתקבלו במשרד הפנים, החליט שר הפנים, ח"כ אופיר פז פינס, על ביצוע בדיקה ראשונית וקצרה של מערך רישוי כלי הירייה. בתום בדיקה זו ולאור ממצאיה, החליט השר על הקמת ועדה בין-משרדית לבחינת הליך רישוי כלי הירייה בעיקר בהיבט של חברות האבטחה.

לוועדה נבחרו נציגי המשרדים הרלוונטיים להליך רישוי חברות האבטחה והמאבטחים, קרי משרדי הפנים, בטחון פנים, משפטים, בריאות ונציגי ציבור.

לראשות הוועדה מונה ע"י השר, ניצב (בדימוס) דני ברינקר וחבריה היו:

גב' אורית רשפי – נציגת ציבור.

רב טפסר שמעון רומח – נציג משרד הפנים.

עו"ד שרית (חאיק) שפיגלשטיין – נציגת משרד המשפטים.

רפ"ק ידידה אריה – נציגת המשרד לביטחון פנים.

ד"ר מיכאל דור – נציג משרד הבריאות.

עו"ד אליאב מימון – מרכז הוועדה.

הוועדה החלה את עבודתה בתאריך 17/2/05 וקיימה סדרת מפגשים בהם הוצגו תפקידי המשרדים השונים, הנהלים הקיימים כיום והופיעו בפניה גופים רבים, כגון:

מר רן פלק – מנכ"ל המשרד לביטחון פנים.

ניצב יוחנן דנינו – ראש המטה המבצעי של השר לביטחון פנים.

תת ניצב אבי בן חמו – סגן ראש אג"מ במשטרת ישראל.

מר ששי קציר – מנהל מינהל האוכלוסין במשרד הפנים.

מר יעקב עמית – ראש אגף כלי ירייה במשרד הפנים.

מר יוסף מנשה ומר אלי והבה – מפקחים באגף כלי ירייה.

גב' פרח קוצ'מרו – פקידת רישוי כלי ירייה בלשכת מנהל האוכלוסין בתל אביב.
 עו"ד עינת פפר – מנהלת המחלקה לרישוי חוקרים פרטיים ושומרים במשרד המשפטים.
 נציגים נוספים ממשרד הבריאות.

מר ולדמיר פוך – דובר עמותת "צנטוריון" המייצגת ופועלת למען המאבטחים.

מר אלדד מזרחי – נציג הפורום הישראלי לביטחון ואבטחה בישראל.

מר לוי דוד ומר מאיר אריאל - קבוצת השומרים חברה וביטחון.

מר ג'ק הלפרין ומר רוני לוישי - מחברת השמירה.

מר ירון קרן – מנכ"ל חברת קלע אבטחה.

עו"ד יהודה מירון – יועץ חיצוני למשרד הפנים אשר הכין הצעת חוק בנושא רישוי כלי ירייה.

לאורך עבודת הוועדה איתרו חבריה את הבעיות והכשלים שבשיטה הקיימת ובחנו הצעות של גורמים שונים ורעיונות של חברי הוועדה לשינויים בתחום על מנת להציע דרכים לתיקון ושיפור המצב הקיים. יותר מכל ניסתה הוועדה לאתר את הבעיה המרכזית והקריטית ביותר, אשר מחד, תיקונה יביא לשיפור המשמעותי ביותר בתחום רישוי כלי ירייה ומאידך פתרונה הוא אפשרי וישים. למיטב הבנתם של חברי הוועדה עלה בידם לאתר בעיה זו ואף לתת לה פתרון כפי שיוצג בהמשך דו"ח זה.

מעבר לנדרש, יצוין כי הוועדה דנה גם בהליך רישוי חברות השמירה אשר כיום אינן נדרשות לרישוי משמעותי הכולל למשל תנאים מקדימים וביקורות תקופתיות. בנושא זה, סבורים חברי הוועדה כי נדרשת עבודה נוספת לשם גיבוש מתכונת להסדרת העניין, בין היתר, בדרך של תנאים מיוחדים לרישוי עסק של חברת שמירה, אך כפי שיפורט להלן בחרה הוועדה להתרכז בנושאים אחרים ואקוטיים יותר, הקרובים במידה רבה לכתב המינוי שלה.

רשימת ההמלצות

להלן רשימת המלצות הוועדה

1. העברת הטיפול ברישוי כלי ירייה לשומרים בחברות שמירה (ורישוי כלי ירייה פרטיים גם כן) לאחריות המשרד לביטחון פנים.
2. קיום הליך רישוי אישי לשומרים.
3. הגברת הפיקוח והבקרה על השומרים.
4. קביעת רמות אימון והכשרה מתאימה לשומרים.
5. חיוב השומרים בהצטיידות באישור רופא מטפל.
6. בחינת צמצום מספר השומרים החמושים והמקומות לאבטחה חמושה.
7. צמצום האישורים לנשיאת כלי ירייה ותופעת נטילת כלי הירייה על ידי השומרים לביתם.

המסגרת החוקית הקיימת בטיפול המשרדים בנושא רישוי כלי ירייה

הטיפול בנושא רישוי שומרים הנושאים כלי ירייה נעשה כיום בידי שלושה משרדי ממשלה שונים: משרד המשפטים, המשרד לביטחון פנים ומשרד הפנים. הליך רישוי השומרים הנושאים כלי הירייה נחלק למעשה לשני שלבים. השלב הראשון, עניינו ברישוי חברת השמירה והשומר והסדרת עיסוקם והשלב השני, עניינו ברישוי נשיאת כלי ירייה במסגרת תפקידו של השומר. בשני התהליכים מעורבים משרדי הממשלה שהוזכרו לעיל כאשר למעשה, כפי שיפורט בהרחבה להלן, בדיקתם את מבקשי הרישיון חוזרת על עצמה. להלן פירוט שלבי הרישוי:

המסגרת החוקית לרישוי שומרים והסדרת עיסוקם

המסגרת החוקית לרישוי שומרים והסדרת עיסוקם מצויה בפרק ה' לחוק חוקרים פרטיים ושירותי שמירה, תשל"ב-1972 (להלן: "חוק שירותי שמירה") בשני סעיפים עיקריים, 18 ו-19. סעיף 18 לחוק שירותי שמירה קובע כי לא יקיים אדם משרד לשירותי שמירה, לא יארגן שירותי שמירה ולא יעסוק כשומר אלא אם יש בידו רישיון לכך מאת ועדת הרישוי, שהוקמה מכוח חוק שירותי השמירה. דהיינו: שומר המועסק בחברת שמירה, מארגן שירותי השמירה בחברת השמירה וכך גם חברת השמירה עצמה נזקקים, לפי החוק, לרישיון לשם עיסוקם. במציאות, מסתבר כי למרות הדרישה החוקית האמורה, מעטים השומרים הפונים לקבלת רישיון כדין מאת משרד המשפטים (מדובר על כ- 1100 שומרים בלבד מתוך כלל הפועלים כיום כשומרים בחברות שמירה).

לועדת הרישוי, הפועלת מכוח חוק שירותי השמירה, קיים שיקול דעת בעת הענקת הרישיון לבעלי התפקידים המוזכרים לעיל. במידה וראתה ועדת הרישוי שאין לתת רישיון לאדם מטעמים של "בטחון הציבור או מטעמים של עברו או התנהגותו של המבקש" (סעיף 19 (א) לחוק שירותי השמירה), היא רשאית שלא לתיתו.

במסגרת שיקול דעתה, בודקת ועדת הרישוי את קורות חייו של המבקש, כפי שפורטו במסמך המופיע בפני הוועדה וכן פונה ועדת הרישוי אל משטרת ישראל על מנת לבדוק את רישומו הפלילי של המבקש (סעיף 19 (ב) לחוק שירותי שמירה), כאשר ישנן עבירות שבגינן ייפסל אדם מלקבל רישיון כאמור.

המסגרת החוקית לנשיאת כלי ירייה על ידי שומרים

חוק כלי הירייה, תש"ט-1949 (להלן: "חוק כלי ירייה") מאפשר לחברת שמירה, לאחר שהמציאה הרישיון האמור לעיל ממשרד המשפטים, לפנות אל פקיד רישוי כלי ירייה במשרד הפנים בבקשה לקבלת רישיון לאדם מסוים שירכז את נושא מערך כלי הירייה המשמש את השומרים המועסקים בשירותי השמירה בארגונה. אדם זה קרוי בלשון החוק כלי הירייה כ"בעל הרישיון המיוחד".

בעל הרישיון המיוחד, לפי סעיף 10ג לחוק כלי ירייה, רשאי להרשות בתעודת הרשאה מועסק מהמועסקים בשירותו, דהיינו: שומר, לשאת ולהחזיק בכלי ירייה שניתן לו עליו הרישיון המיוחד. רשימת השומרים מוגשת על ידי בעל הרישיון המיוחד לפקיד רישוי כלי הירייה וצריכה להיות מאושרת גם היא, כפי שיפורט להלן.

יצוין כי הרישיון המיוחד תוקפו לשנתיים ומסתיים ב-31 במרס בכל שנה שנייה שלאחריו. עוד יצוין כי בעל הרישיון המיוחד אינו מוגבל במספר השומרים עליהם הוא אחראי, דהיינו: מספר השומרים המפוקחים על ידי בעל הרישיון המיוחד יכול לנוע ממספר בודד של שומרים ועד מאות.

משרד הפנים קבע בהנחיותיו את התנאים והדרישות בהם צריך לעמוד בעל הרישיון המיוחד והן: גיל 21 ומעלה; תושב קבע לפחות 3 שנים בארץ מיום הגשת הבקשה; עונה על אחת הדרישות הבאות: בוגר קורס קצינים בצה"ל או במשטרה או בוגר קורס מאבטחים בשב"כ או בוגר קורס קב"טים בגופים מאובטחים, מוכר על ידי משטרת ישראל ונציבות שירותה מדינה או מפקח מטווח מאושר בעל ותק מוכח של שנה אחת או בוגר קורס מפקחי מטווח החל מ- 1.1.2000.

בקשת נציג חברת השמירה להכירו כבעל הרישיון המיוחד נבחנת על ידי משטרת ישראל, הבוחנת את רקעו של המבקש רישיון מיוחד הן מבחינת רישומים פליליים אפשריים והן מבחינה מודעינית (לפי סעיף 11(2)(א) נועץ פקיד הרישוי במסגרת הליך הרישוי בקצין משטרה בכיר). כמו כן, נבחנת הבקשה על ידי משרד הבריאות הבודק את רקעו הבריאותי - נפשי של מבקש הרישיון (סעיף 11ב לחוק רישוי כלי ירייה).

לאחר קבלת רישיון בעל תפקיד מיוחד, מוזמן האחרון לפקיד הרישוי לצורך הפעולות הבאות: תדרוך ומסירת הנחיות; גביית אגרת רישיון; מתן דוגמא לתעודת הרשאה לשאת/ להחזיק בכלי ירייה והעברת תדרוך לגבי הנהלים המתחייבים והרשומות אותה חייב בעל הרישיון המיוחד לנהל. התדרוך נעשה בהתאם להנחיות משרד הפנים ובתיאום עם משטרת ישראל. ההנחיות הניתנות לבעל התפקיד המיוחד כוללות הוראות בדבר חלוקת כלי הירייה לשומרים בחברת השמירה; אחסנת כלי הירייה; העברת כלי הירייה וכו', כפי שפורט בחוברת ההדרכה לבעלי רישיון מיוחד שהוציא האגף לרישוי ופיקוח במשרד הפנים.

חלוקת כלי הירייה על ידי בעל הרישיון המיוחד לשומרים העובדים בחברת השמירה מבוצעת רק לאנשים שאושרו ברשימת מורשים מאושרת ממשד הפנים כאשר כל מורשה המקבל כלי ירייה לנשיאה חייב להחזיק בתעודת הרשאה תקפה חתומה על ידי בעל התפקיד המיוחד, בצירוף אישור הכשרה ואימון במטווח מורשה. רשימת השומרים מאושרת על ידי משרד הפנים רק לאחר שנבחנה על ידי משטרת ישראל, הבוחנת את רקעו של המבקש להיות שומר נושא כלי ירייה הן מבחינת רישומים פליליים אפשריים והן מבחינה מודעינית. בנוסף, נבחן עברו הבריאותי – נפשי של המבקש על ידי משרד הבריאות וכן נבדק עברו הצבאי של המבקש.

יצוין בהקשר זה כי שומר רשאי להירשם בשתי חברות שמירה בלבד.

במאמר מוסגר יצוין כי ככל שמדובר על הסינון הנערך על יד משרד הבריאות, הליך מתן רישיון השומר לשאת כלי ירייה שונה מהליך מתן הרישיון לאדם פרטי המבקש לשאת כלי ירייה. ככל שמדובר על אדם פרטי, התהליך מתחיל בחתימה על טופס ויתור על סודיות רפואית המוגש על ידי מבקש הרישיון. המבקש ממלא טופס הצהרת בריאות הכולל שאלות על המצב הנפשי והגופני ומתבקש להגישו למשרד הפנים כשהוא חתום על ידי רופא (כאשר מדובר על כל רופא ולא בהכרח רופא המשפחה של המבקש).

פיקוח על השומרים וחברות השמירה

לאחר מתן הרישיונות האמורים, מפעילים משרד הפנים ומשטרת ישראל פיקוח על חברות השמירה. משרד הפנים מפעיל את פיקוחו באמצעות חמישה מפקחים והמשטרה עושה כן באמצעות רכזי הרישוי בתחנות המשטרה בהנחייתה של יחידת הרישוי על בעלי כלי ירייה. דגש בדיקתם נעשה על אופן ורמת אחסון כלי הירייה במחסני כלי הירייה של חברות השמירה, בין היתר גם מכוח חוק רישוי עסקים, תשכ"ח-1968 לצורך "מניעת סכנות לשלום הציבור והבטחה מפני שוד והתפרצות", כנדרש בחוק האמור. בנוסף, ניתן דגש פיקוחי גם לגבי עמדות השמירה והשומר הנמצא במקום.

מן הפן הבריאותי, סעיף 11א לחוק כלי הירייה קובע כי רופא, פסיכולוג, קצין בריאות הנפש או עובד סוציאלי במערכת הבריאות, המטפל באדם והסבור כי אם האדם יחזיק בכלי ירייה יהיה בכך משום סכנה לאותו אדם או לציבור, יודיע על כך למנהל משרד הבריאות שרשאי להעביר מידע זה לפקיד הרישוי במשרד הפנים. עובד סוציאלי שאינו במערכת הבריאות והסבור כאמור יודיע על אי כשירותו של אדם לשאת כלי ירייה למנהל משרד העבודה והרווחה, שיהא רשאי להעביר את הידיעה לפקיד הרישוי.

סיכום

בתחום רישוי כלי הירייה לשומרים אנו, חברי הוועדה, מבחינים בסרבול הנובע כאמור מעירובם של שלושה משרדי ממשלה בתהליך: משרד המשפטים אחראי להנפקת תעודת השומר; משרד הפנים אחראי לאישור השומר לשאת נשק (מתן אישור לבעל התפקיד המיוחד לספק נשק) והמשרד לביטחון פנים, באמצעות משטרת ישראל, אחראי לקביעות המהותיות בתחום העסקת השומר (רמה, אימון, הכשרה ועוד).

תמונת מצב – כשלים במצב הקיים

במהלך דיוני הוועדה עלו על ידי חברי הוועדה, נציגי המשרדים ועל ידי בעלי התפקידים השונים אשר הופיעו בפני הוועדה, הנושאים המובאים להלן.

יצוין כי מנושאים אלו עולים הכשלים הקיימים בנושא רישוי כלי הירייה לשומרים והיוו המצע לדיוני הוועדה, ממצאיה והמלצותיה, כפי שיובאו בהמשך הדו"ח.

1. במצב הנוכחי מעורבים 3 משרדי ממשלה שונים ברישוי כלי ירייה לשומר (פנים, ביטחון פנים ומשפטים). אין משרד אחד הנושא באחריות לעניין כה רגיש ובעייתי.
2. במצב הנוכחי, נרשם מי שמחפש עבודה כשומר במספר חברות, וכל אחת מחברות השמירה כוללת אותו ברשימה אותה היא מגישה לבדיקה (כל שומר רשאי להירשם ברשימתן של עד שתי חברות). משמעות הדבר הינה: עריכת בדיקות מיותרות, עומס מיותר על המערכת וחסר יעילות.
3. שומר מקבל כלי ירייה, אותו הוא אמור להפעיל במקומות ציבוריים וריכוזי קהל. ואף על פי כן, הבדיקות אותן עובר השומר פחותות ממי שמבקש אישור פרטי לכלי ירייה. המועמד לקבלת כלי ירייה כשומר אינו בא במגע עם המערכת הבודקת ואף אחד אינו רואה אותו בעין על מנת לזהות על קנקנו.
4. אף על פי ששומר אמור להפעיל כלי ירייה במקומות ציבוריים וריכוזי קהל, אין בכל תהליך קבלת כלי הירייה כל התייחסות למצב בריאותו, דבר הנדרש ממבקש אישור פרטי לכלי ירייה. המועמד אף לא חותם על הצהרת בריאות, ואינו נדרש לאישור רופא.
5. אף על פי ששומר אמור להפעיל כלי ירייה במקומות ציבוריים וריכוזי קהל, אין כל דרישה מוגדרת לרמת הכשרתו. מי שקובע בפועל את רמת ההכשרה הינה החברה המעסיקה, שלה בדרך כלל יהיה עניין לצמצם את ההכשרה על מנת להקטין הוצאותיה. גורם מרכזי בקביעת רמת ההכשרה הינו הלקוח, אשר, לעיתים, מכתוב לחברת השמירה את רמת השומר אותו הוא מבקש.
6. כאמור, כדי לעסוק באבטחה/שמירה, נדרשים רישיונות מטעם משרד המשפטים:
  - א. לחברת השמירה הדורשת לעסוק במתן שירותי שמירה.
  - ב. לשומר עצמו לצורך עיסוקו בשמירה. בפועל מנפיק המשרד רישיונות לכ- 1% מהשומרים.

7. כלי ירייה של השומר אמור להיות ברשותו רק במסגרת ובזמן עבודתו. ואולם, במציאות הנוכחית, רבים מאוד המקרים בהם הכלי ירייה נשאר ברשות השומר גם לאחר סיום המשמרת. המערכת אינה מקפידה על קיום הדרישה שהכלי ירייה יהיה ברשות השומר רק במסגרת ובזמן עבודתו.
8. חברות השמירה אינן כפופות לחוק רישוי עסקים. חברת השמירה נדרשת רק לקבלת אישור ממשדד המשפטים, ובהמשך נדרש אישור משטרה רק בכל הקשור למיגון מקום עיסוקה. כך, אפוא, הפיקוד המערכתי הכולל על חברת שמירה קטן בהרבה מהפיקוח על מרבית העסקים במדינה. בנוסף קיימת סכנה לציבור בהמצאות תחמושת בריכוזים עירוניים בלא כל הקפדה על כללי בטיחות.
9. רשימת השומרים נבדקת מול רשומות משרד הבריאות ומשטרת ישראל, אך רשומות גופים אלה אינן מעודכנות אוטומטית ובאופן שוטף בכל רגע נתון.
10. תהליך שלילת רישיון כלי ירייה מאדם הינו תהליך ממושך ולא יעיל. משרד הפנים מודיע למשטרה לגבי מי שיש לשלול את רישיונו. המשטרה אינה ממחרת לבצע את אקט השלילה והדבר החיוני נמשך זמן רב.
11. שומרים בישובים, המקבלים כלי ירייה למשמרתם אינם נבדקים כלל, וכל מערך הבדיקה והפיקוח אינו מופעל לגביהם. גם תושבי איזור יהודה ושומרון אינם נבדקים במערך הבדיקה האזרחי בשל העובדה שהם מקבלים את הכלי ירייה מצה"ל.
12. החוק המסדיר את נושא השמירה הינו החוק המתייחס לחברות השמירה והחוקרים הפרטיים. במציאות, אלה שני תחומי פעילות שונים בתכלית ואין מקום להתייחס אליהם בחוק אחד.
13. בשל תהליך הבדיקה, הנמשך כ- 3 שבועות ומעלה, קורה לא פעם שחברות השמירה מתחילות להעסיק את השומר עוד בטרם קבלת האישור.
14. הפיקוח והאכיפה מוגבלים ביותר: הרשויות מקיימות פיקוח מוגבל. משרד הפנים מקיים פיקוח על רישוי הכלי ירייה בחברות השמירה, במסגרת הפיקוח הכולל על רישוי הכלי ירייה וניהולו בארגונים המחזיקים בכלי ירייה, עיקר הפיקוח ואכיפת החוק בחברות השמירה, מתבסס על פעילות משטרת ישראל.

15. בהיעדר תנאים המאפשרים העברה מוסדרת של כלי ירייה בין השומרים, גדול בפועל מספר כלי הירייה במדינה, מעבר לנדרש.
16. כמות כלי הירייה בחברה לא נקבעת על ידי גורם כלשהו, אלא על פי דרישת הבעלים והוכחת עמידה בדרישות המיגון הנדרשות; ייתכנו אפוא מצבים בהם בעל חברה שכזו יחזיק בכלי ירייה שלא לצורך (או מעבר לצורך) עיסוקו בשמירה בפועל.
17. מערך השמירה משתמש בכלי ירייה ארוכים שאינם מוכרים לשומרים בשל היותם ישנים.
18. בשל העובדה שרישיון כלי הירייה של השומר ניתן לו על ידי חברת השמירה נוצר מצב שהשומרים שבויים למעשה בידי חברות השמירה שמנצלות זאת.
19. הפריסה הארצית של פקידי רישוי כלי ירייה ב- 14 אתרים הינה מיותרת, ופוגעת ביעילות. הפריסה נובעת בעיקר מחוסר היכולת לנייד עובדים.
20. דרישת הלקוחות, ולא הצורך האמיתי, מכתוב מצב של אבטחה חמושה מעבר לנדרש. הלקוח, בין אם הוא בעל עסק או מי שמקיים אירוע פרטי, ברצותו לתת תחושת בטחון ללקוחותיו/אורחיו מזמין שומרים חמושים אף אם אין צורך בכך.
21. המשק אינו בוחן חלופות לשמירה חמושה, כמו כלי ירייה משתק זמנית או קרב מגע.
22. סעיפים 20-22 לעיל תורמים רבות להמצאות של כלי ירייה רבים מדי בשוק, ושומרים חמושים מעבר לצורך האמיתי.
23. דרישות הסף ממי שמבקש להקים או לתת שירותי שמירה אינן ברורות. לא פעם בעלי החברות הם בעלי נתונים כאלה, שבעצמם לא היו עומדים אפילו לא בדרישות לקבלת הרשאה לכלי ירייה בודד לשימוש האישי, ולמרבית האירוניה בהיותם בעלי חברות שמירה, הם הופכים לבעלים של כלי ירייה רבים (ולמפעיליהם של רבים אחרים הנושאים כלי ירייה).
24. משרד המשפטים בעת מתן ועדת הרישוי את רישיון חברת השמירה אינו נדרש להתניית תנאים באשר לשיטות פיקוח, ביקורות וכיוצא באלה.

ניתוח הממצאים העיקריים

1. הגורמים הממשלתיים העוסקים ברישוי כלי ירייה

- א. שלושה משרדים ממשלתיים עוסקים ברישוי ואישור השומרים וכלי הירייה שבידם: משרד המשפטים; משרד הפנים והמשרד לביטחון פנים, באמצעות משטרת ישראל.
- ב. משרד המשפטים אחראי למתן רישיון שומר לשומרים (אף שבפועל המשרד, באמצעות ועדת הרישוי הפועלת מכוח חוק חוקרים פרטיים ושירותי שמירה, התשל"ב – 1972, מנפיק רישיונות כאמור רק לכאחוז אחד מכלל השומרים).
- משרד הפנים אחראי לרישוי נשיאת כלי הירייה במסגרת תפקידו של השומר. בפועל, משרד זה הוא העוסק העיקרי והמשמעותי מבין שלושת משרדי הממשלה.
- המשרד לביטחון פנים, באמצעות משטרת ישראל, עוסק בעיקר בפיקוח וביקורת באתרי שמירה וזאת מכוח אחריותו לאתרים, מתקנים ומחסני כלי ירייה והדגש הניתן לשומר עצמו קלוש יותר. משטרת ישראל עוסקת גם בכל הקשור לשומרים ומאבטחים בגופים מאובטחים וטעוני רישוי באשר לקביעת רמת האבטחה, האימון, ההכשרה וכו'.
- ג. למשרד המשפטים אין את הכלים המתאימים לאכוף את נושא רישוי השומרים והראיה היא שבפועל הנושא אינו מתבצע כראוי ורובם המוחלט של השומרים אינו נושא תעודת שומר כנדרש בחוק.
- ד. משרד הפנים, העוסק בנושא באמצעות האגף לכלי ירייה הכפוף מנהלתית לראש מינהל אוכלוסין, נתקל בבעיות ומצוקות בתחום ונאלץ למנות ועדות בדיקה רבות (5 ועדות בעשור האחרון). הזיקה בין עיסוקי הליבה של משרד הפנים לרישוי כלי ירייה רופפת במיוחד והתחושה כי האגף והנושא אינם בליבת העשייה של המשרד ואינם שזורים בתפקיד השוטף והטבעי של משרד הפנים. דברים אלו נכונים גם באשר לרישוי השומרים אשר נעשה על ידי משרד המשפטים.
- ה. משטרת ישראל, בטבע פריסתה בשטח, באמצעות ניידות הסיור ופקידי הרישוי בתחנות ובמרחבים, הינה בעלת נגישות גבוהה לשומרים ולאתרים השונים. ואולם, משטרת ישראל

עושה כן בהקשר לתחומי אחריותה האחרים בלבד ובמינון גבוה מהנעשה על ידי משרד הפנים, האחראי העיקרי לנושא כולו.

משרד הפנים מפעיל את פיקוחו באמצעות חמישה מפקחים ומשטרת ישראל עושה כן באמצעות מספר רב של אנשי משטרה, כאמור לעיל, ופוטנציאל העשייה שלה בתחום זה הינו גבוה לאין שעור מזה של משרד הפנים.

ו. סבך זה של תחומי אחריות המבוזרים בין המשרדים השונים יוצר קושי אמיתי ומהותי להשגת תוצאות חיוביות בטיפול ברישוי כלי ירייה (וחברות שמירה) במדינה. **בהעדר גורם אחד אחראי לנושא, מראשיתו ועד סופו, אין להתפלא על נפילתם של דברים בין הכיסאות ועל** כי טיפולם נעשה בסדרי עדיפויות שונים שאינם קשורים אלא למיקומו של הנושא במשרד הספציפי.

ז. **מצאנו כי הטיפול בנושא כולו נחלק בעיקר בין משרד הפנים למשרד לביטחון פנים כאשר משרד הפנים עוסק בהיבט הטכני של הנושא והמשרד לביטחון פנים אמור לקבוע מדיניות, רמות אימון הכשה והפעלה.**

ח. לא מצאנו כי קיים גורם אחד אשר לו ראייה כוללת בנושא רישוי כלי ירייה, בהקשר הביטחוני והפיליאי אשר מכתוב מדיניות ומתאם את פעילות כללה גופים האמורים.

ט. כן מצאנו כי התיאום בין המשרדים קיים ואף שופר לאחרונה ברמה הטכנית בעיקר אולם, עדיין לוקה בחסר ברמה התפיסתית, עקרונית הכוללת.

2. בדיקה, אימון והכשרה

א. מצאנו כי אין קביעה והנחיה של גוף מוסדי באשר לרמת האימון וההכשרה הנדרשת משומר למשימתו.

ב. שומרים ומאבטחים בגופים מאובטחים נדרשים לרמת אימון והכשרה, הנקבעת על ידי המשטרה וככל שמדובר על גופים אלו, העניין מוסדר.

ג. שומרים במתקנים פרטיים עוברים אימון הנקבע על ידי חברת השמירה בלבד ואין לגביהם דרישה וקביעה של גורם מקצועי ממלכתי כך שרמת האימון נקבעת בעיקרה על פי האילוצים התקציביים של חברת השמירה.

ד. ישנו חשש סביר כי כאשר רמתו המקצועית של האוחז בכלי ירייה אינה מספקת יתעורר ספק רב באשר ליכולתו למלא את תפקידו כשומר, מחד גיסא, וסכנה גדולה לגבי תקלות ושימוש אסור בכלי הירייה, מאידך גיסא.

ה. העובדה כי לא קיימת קביעה ברורה של רמת האימון הנדרשת משומר נראית בלתי סבירה. נראה כי יש אף לקבוע רמה הגבוהה מזו הנדרשת מבעל רישיון פרטי להחזקת כלי ירייה שתכשיר את השומר למלא את תפקידו בהגנת סביבתו באורח סביר ותביא לצמצום התקלות הנובעות מעיסוק לא נכון בכלי הירייה.

ו. בנוסף, מצאנו כי בניגוד לרישוי כלי ירייה אישי, השומר המופקד על שמירת חייהם של אחרים ועל שמירת רכושם, אינו נדרש בבדיקת רופא מטפל, העשוי לצפות את מסוכנותו של השומר העלולה לנבוע ממצבו הרפואי. **אין כיום חובה על השומר להצטייד באישור רפואי, כאמור, ואנו רואים בכך ליקוי שיש לתקנו.**

ז. אנו סבורים כי העדר התייחסות של רופא מטפל למצבו הרפואי והנפשי של המועמד להיות שומר פוגמת באפשרות לאתר כשלים עתידיים העלולים לנבוע ממצב נפשי, השפעות תרופות וכיוצא בזה.

3. הליך אישור הרישיון לשומרים המוצעים לשאת כלי ירייה

א. השיטה הנוהגת היום, על פיה חברת השמירה המעסיקה את השומר היא זו שפונה לרשויות המדינה (משרד הפנים) בבקשה לקבל אישור להעסקתו של השומר כשומר חמוש ומנפקת לשומר כלי ירייה לביצוע תפקידו, מנתקת את הקשר בין המבקש לשאת כלי ירייה ולעסוק בשמירה לבין הרשות המאשרת הממסדית. **שיטה זו טומנת בחובה פתח נרחב לתקלות לא מעטות שאף אירעו בעבר.**

ב. "התיווך" האמור, לפיו השומר זקוק לחברת השמירה לצורך קבלת הרשאה לעסוק בעיסוק השמירה החמושה, נראה בעינינו בעייתי והשיקולים השונים של חברת השמירה, השומר והממסד סותרים בטבעם ואינם נשמרים כראוי כאשר השיקול העסקי גובר על השיקול הבטיחותי והאבטחתי.

ג. שיטה זו הומלצה לשינוי כבר בעבר על ידי ועדות קודמות וידוע לנו אף כי היא מצויה גם היום על המדוכה המשפטית. סיבות שונות ניתנו בעבר לצורך בשינוי השיטה וביניהן סיבות הנוגעות להתנהלות הבירוקרטית, ריבוי הבדיקות הנעשה על ידי משרדי הממשלה וכו' ואולם, **הנושא המהותי שצוין לעיל מהווה לגישתנו סיבה משמעותית לשינוי השיטה.**

4. נטילת כלי הירייה על ידי השומרים לביתם

א. השומר רשאי לשאת כלי ירייה לצורך מילוי תפקידו כשומר בלבד. על פי הנהלים הקיימים שנקבעו על ידי משרד הפנים בהנחיית משטרת ישראל, הוא אינו רשאי לשאת את כלי הירייה לביתו בתום משמרתו.

ב. הנחיה זו של משרד הפנים הוגמשה (בידיעת האגף לרישוי כלי ירייה) על ידי חברות השמירה ובמקרים המאושרים על ידם, מורשה השומר לשאת את כלי הירייה לביתו בתום משמרתו.

ג. נטילת כלי הירייה על ידי השומר לביתו נעשית במקרים בהם אין אפשרות מעשית אחרת להשארת כלי הירייה במקום השמירה, כגון: הפקדת כלי הירייה במחסן המרוחק מאתר השמירה; כאשר אין במקום כספת בה יאוחסן כלי הירייה; השמירה מתבצעת בשלוש משמרות ואין גורם שלישי שיעביר את הנשק מהשומר האחרון לבא אחריו ועוד.

ד. כאשר פריסת המחסנים באתר השמירה בעייתית והחלופות האחרות אינן קיימות, השומר מקבל אישור לשאת את כלי הירייה לביתו. מרבית האסונות והתקלות אירעו בנסיבות אלו של לקיחת כלי הירייה אל מחוץ לתחום עיסוקו של השומר כשומר.

ה. בהתווסף נתון זה על הממצאים האחרים לפיהם הכשרתם של השומרים אינה מספקת והפיקוח החסר המתבצע על תפקודם – אין זה סביר כי תופעה זו, של נטילת כלי הירייה לאתר המשמרת, יישאר על כנו ונראה לנו כי יש לשנותו בדחיפות.

5. פיקוח ובקרה על השומרים

א. מטלת הפיקוח על שומרים נמצאת בראש ובראשונה בחצרה של חברת השמירה האחראית על תפעולם של השומרים באתרי השמירה השונים.

- ב. מתפקידם של מנהלי חברות השמירה בכלל ובעלי הרישיון המיוחד בפרט לפקח על השומרים החמושים ולנהל את התרשומות השונות הקשורות לכלי הירייה (אישור לשומר לשאת נשק; האימון שעובר השומר; מקום משמרתו של השומר ועוד).
- ג. בעל הרישיון המיוחד, דרכו עובר כלי הירייה לשומר, עונה לדרישות והקריטריונים שהציב משרד הפנים באשר לכישוריו והכשרתו לעסוק בתפקיד זה.
- ד. אולם, לא נקבע מעולם קריטריון באשר למוטת השליטה של בעל הרישיון המיוחד ויכולתו לפקח ולבקר מכסה מסוימת של אתרי שמירה ושומרים. כמו כן, לא נקבעה רמת פיקוח וביקורת שעל חברת השמירה לקיים כדי לוודא שהשומרים החמושים מבצעים תפקידם ומטפלים בכלי הירייה כנדרש וכראוי.
- ה. משרד הפנים מבצע פיקוח בשטח באמצעות 5 מפקחים האמורים לפעול בכל חלקי הארץ. אין הקומץ הזה מספיק לאלפי המקומות עליהם יש לפקח ועל אלפי השומרים החמושים.
- ו. משטרת ישראל פרוסה בצורה רחבה באמצעות ניידות הסיוור וסמלי הרישוי בתחנות המשטרה ובמרחבים ומפעילה אותם לתחומי אחריותה השונים אך לא בהכרח לנושא הפיקוח והבקרה של תחום רישוי כלי הירייה, שכידוע אינו באחריותה הישירה.
- ז. יוצא אפוא, שיש נוכחות וביקורת שטח מטעם גורמים שונים וביקורת זו אינה משולבת ולרוב אינה מתואמת ומטרוטת שונות. העדר ביקורת ופיקוח מספקים הן מצד חברות השמירה והן מצד הגורמים הממשלתיים הינו פתח להתפתחות תופעות שליליות בשטח, בכל הקשור לשמירה, תפעול כלי הירייה ועוד.

6. המצב המשפטי

- א. קיימים מספר חוקים ותקנות העוסקים בנושא חברות שמירה, שומרים ורישוי כלי ירייה. חוקים ותקנות אלו פזורים בחצרות משרדי הממשלה הנוגעים בדבר על פי עיסוקן החלקי של המשרד הנוגע בנושא שבנדון.
- ב. לא תמיד משרתים החוק והתקנה הרלוונטיים את יעדי המשרדים. כיום, נמצאים בהליכי חקיקה החוקים והתקנות הבאים:

(1) הצעת חוק כלי ירייה (תיקון), התשס"ה - 2005

(2) הצעת חוק להסדרת השמירה, התשס"ד – 2004

(3) תקנות רישוי עסקים (העסקת שומרים בעסק), התשס"ה – 2005

ג. במצב זה של העדר ראייה חקיקתית כוללת יוצא נפגע נושא רישוי כלי הירייה בהיבטו הרחב ומקשה על תפקוד תקין של המערכת כולה.

פירוט המלצות הוועדה

הקדמה

1. הוועדה ממליצה המלצותיה בשבעה נושאים שונים, אשר יישומם יתרום לשיפור הטיפול ברישוי כלי ירייה במדינת ישראל ובטבע הדברים, אף יביא לצמצום התקלות והאסונות הכרוכים בנושא רגיש זה.
2. המלצה אחת מתוך שבע המלצות הינה המלצה בעלת חשיבה וראייה ארגונית אסטרטגית שאימוצה ויישומה הוא אשר יביא לשינוי הגדול והמשמעותי בנושא רישוי כלי ירייה בכלל, (פרטי וארגוני) מאבטחים, אבטחה ובטחון הפנים במדינה. המלצה זו היא המלצה **מספר 1 שעניינה העברת האחריות הכוללת לטיפול ברישוי כלי ירייה למשרד לביטחון הפנים.**
3. אנו סבורים כי ביישום המלצה זו יקבע התוואי הנכון לעיסוק ויישום הנושא בכללותו, כאשר ההמלצות הנוספות משלימות ומוסיפות לנושא זה נדבכים חשובים נוספים.

ההמלצות

1. העברת הטיפול ברישוי כלי ירייה לשומר (וכך גם למבקשי רישיון פרטי) לאחריות המשרד לביטחון פנים.
2. קיום הליך רישוי אישי לשומרים.
3. הגברת הפיקוח והבקרה על השומרים.
4. קביעת רמות אימון והכשרה מתאימות לשומרים.
5. חיוב השומרים בהצטיידות באישור רופא מטפל.
6. בחינת צמצום מספר השומרים החמושים והמקומות לאבטחה חמושה.
7. צמצום האישורים ותופעת נטילת כלי הירייה על ידי השומרים לביתם.

א. העברת הטיפול ברישוי כלי ירייה בכלל (שומרים ובעלי רישיון פרטי) לאחריות

המשרד לביטחון פנים

1. הוועדה סבורה כי יש לשנות את המצב הנוהג כיום לפיו הטיפול בנושא רישוי שומרים וכלי ירייה נעשה בידי שלושה משרדי ממשלה שונים (משרד הפנים; המשרד לביטחון פנים ומשרד המשפטים).
2. האחריות לנושא בטחון הנפש והרכוש במדינת ישראל מצויה על פי חוק בידי משטרת ישראל הכפופה למשרד לביטחון פנים. אחריות זו מטילה על משטרת ישראל משימות שונות בנושאים רבים ומגוונים וביניהם האחריות להנחיה המקצועית בנושא האבטחה המבוצעת בגופים שונים: ציבוריים, ממשלתיים ופרטיים.
3. עיסוק משטרת ישראל בנושא הכולל, בין היתר, את קביעת רמת האבטחה הנדרשת במתקן; סוג השומרים; חימושם; רמתם ומשימתם הנדרשת. משטרת ישראל עוסקת בפיקוח וביקורת על מתקנים אלו; בדיקת מחסני כלי הירייה, בדיקת השומרים; רמת האבטחה במקום ועוד.
4. רישוי כלי הירייה הינו נדבך נוסף הקשור ושזור בראיית האבטחה הכוללת במדינת ישראל. נושא זה גזור מתוך נושא האבטחה הכוללת והפרדתו מהמשרד לביטחון פנים - משטרת ישראל פוגמת, לעניות דעתנו, בראיית המכלול והשלם בתחום אבטחת המתקנים במדינה.
5. למשרד המשפטים אין את הכלים המתאימים לאכוף את נושא רישוי השומרים והראיה היא שבפועל הנושא אינו מתבצע כראוי ורובם המוחלט של השומרים אינו נושא תעודת שומר כנדרש בחוק.
6. הוועדה סבורה כי רישוי כלי ירייה לשומרים במיוחד הינו חלק משלם שהוא נושא בטחון הפנים ואבטחת המתקנים במדינה – זהו תחום אחד הכולל קביעת מדיניות, אבטחה, קביעת רמות אבטחה, קביעת רמות אימון והכשרה, סוג השמירה ואיכות השומר, הפיקוח, הבקרה ועוד.

בהיות גוף אחד אחראי למכלול הנושאים הללו, ניתן יהיה למקד אחריות לביצוע נאות של המשימה; לצבור ידע, ניסיון ומיומנות; להבין את המכלול וליצור ראייה כוללת ואינטגרטיבית בין המרכיבים השונים של נושא האבטחה: בטחון הפנים במדינת ישראל, חברת השמירה, השומרים וכלי הירייה.

7. הטלת האחריות על גורם אחד תקל על המצב הבירוקראטי הנהוג כיום ומקבלי השרות, הם חברות השמירה, השומרים והאזרחים, ללא ספק יצאו נשכרים מכך.

8. הוועדה ממליצה, על כן, להעביר את הטיפול הכולל בנושא רישוי כלי ירייה (לשומרים ולמבקשי רישיון פרטי) למשרד לביטחון פנים ולפתור את משרד המשפטים ומשרד הפנים מעיסוק בנושא.

9. הוועדה סבורה כי ניתן להעביר את האגף לכלי ירייה ממשרד הפנים, על אנשיו במטה ובשטח, למשרד לביטחון פנים בטווח הקצר. אין אנו סבורים כי צפויים קשיים מנהליים ולוגיסטיים, העשויים להיות כרוכים בכך ובכל מקרה קשיים אלו מתגמדים מול חשיבות הסדרת הנושא.

10. עיקר עיסוק הוועדה נעשה בנושא רישוי כלי ירייה לשומרים ולא ברישוי כלי ירייה אישי. אף על פי כן, המלצתנו היא להעביר את הנושא בכללותו למשרד לביטחון פנים, גם את רישוי כלי הירייה האישי, עליו אחראי כיום האגף לכלי ירייה במשרד הפנים.

11. אנו סבורים כי העברת האגף לכלי ירייה למשרד לביטחון פנים תאפשר ביצוען של משימות נוספות וחשובות הקשורות לנושא, כגון: רישוי חברות שמירה ופיקוח על הפעלתן; מניעת זליגת כלי ירייה לגורמים פליליים ועוינים ועוד.

12. ראוי לציין כי חשובה וחיונית להצלחת הטיפול בנושא הנדון, היא ההעברה של האגף לרישוי כלי ירייה במשרד הפנים, על אנשיו המקצועיים והמיומנים כתמונת ראי, תוך הימנעות משיקולים צרים וסקטוריאליים.

ב. קיום הליך רישוי אישי ישיר לשומרים

1. על פי הנהוג כיום, מאושרים השומרים לשאת כלי ירייה על בסיס רשימות מוצעים המועברות על ידי חברות השמירה למשרד הפנים, המאשר את המוצעים על פי דרכו.
2. הוועדה ממליצה לשנות הליך זה ולקבוע הליך רישוי אישי וישיר לשומרים על פיו השומר הוא זה שיקבל את הרישיון ישירות, לאחר הליך בדיקה, ולא באמצעות חברת השמירה.
3. הליך זה יאפשר בדיקה מעמיקה יותר ויסודית יותר של המבקש לעסוק בשמירה חמושה, יקל על העומס הרב בקרב פקידי הרישוי בעת בדיקת הרשימות הרבות הכפולות המגיעות מחברות השמירה, שהרי כל שומר יכול "להירשם" אצל שתי חברות שמירה. **וכן, יאפשר הדבר לשומר להחליט היכן ירצה לעבוד ולא יהיה מוגבל לשתי חברות בלבד, כנהוג כיום.**
4. על פי הליך זה, יהיה על השומר המבקש לשאת כלי ירייה להתייבב לראיון אצל פקיד הרישוי להתרשמות ראיון ותחקור, דבר שיאפשר ללא ספק טיוב בדיקת הרמה האישית של השומר וסינון נאות של אלו שייקבעו כלא ראויים לשאת כלי ירייה למטרות שמירה.
5. על פי הליך זה, יתחייב השומר בפני פקיד הרישוי בנושאים שונים וייבדק בתחומים אלו: רמת ביצוע הירי על ידו תיבחן במטווח; מסוכנותו הרפואית תיבדק על ידי רופאו המטפל ועוד.
6. אין ספק כי שיטה זו, לכשתופעל, תהא מגובה בנהלים מפורטים, הוראות וקריטריונים שישדירו את דרכי ההפעלה והקשר בין השומר, חברת השמירה, המטווח, פקיד הרישוי ושאר הגורמים הנוטלים חלק בהסדרת הנושא.
7. יש לציין כי בנושא קיימת הצעת חוק כלי הירייה (תיקון), התשס"ה – 2005, מטעם משרד הפנים.

ג. הגברת הפיקוח והבקרה על שומרים

1. הוועדה ממליצה כי ינקטו הצעדים הדרושים להגברת הפיקוח והבקרה על השומרים החמושים.
2. הפיקוח והבקרה על השומרים צריכים להתבצע על ידי הגורמים השונים הקשורים לנושא: משרד הפנים, המשרד לביטחון פנים, באמצעות משטרת ישראל וחברות השמירה.
3. הגורם העיקרי אשר עליו יש להטיל אחריות ישירה הוא חברת השמירה, המעסיקה את השומר והיא זו אשר צריכה לפקח ולבקר את השומרים באתרי השמירה בתדירות ובאיכות שתיקבע על ידי הגורם האחראי, כמובן יותר מכפי שהדבר נעשה כיום.
4. לצורך קיום הביקורות והפיקוח, כאמור, יש לקבוע קריטריונים ברורים, שיופעלו על ידי בעלי תפקידים מוגדרים. כן, יש לקבוע את תדירות הפיקוח.
5. אנשי משרד הפנים והמשרד לביטחון פנים צריכים לקבוע את הנהלים והדרישות מחברת השמירה ולהגביר את הפיקוח על ביצוע הוראות ונהלים אלו.
6. יצוין כי אנו סבורים כי יכולת הפיקוח הממסדית המשמעותית ביותר נמצאת בידי משטרת ישראל (המשרד לביטחון פנים) ובנושא זה יש לעיין בהמלצתנו 1 לעיל.

ד. קביעת רמות אימון והכשרה מתאימות לשומרים

1. הוועדה ממליצה לקבוע רמות אימון והכשרה לשומרים באתרים השונים, ולקבוע דרכים לביצוע ההכשרה, פיקוח ובקרה בנושא.
2. הוועדה סבורה כי המצב הנוהג כיום אינו תקין כאשר אין כיום קביעה והנחייה מחייבת מגורם ממסדי מוסמך, באשר לרמת האימון וההכשרה של השומרים בגופים הפרטיים (בתי עסק למיניהם).

3. קביעת רמת ההכשרה נעשית על ידי משטרת ישראל, באשר לגופים ציבוריים, על פי חוק להסדרת הביטחון בגופים ציבוריים, התשנ"ח – 1998. אין כל הגיון כי לא תידרש רמת הכשרה, כאמור, אף לגבי המקומות הפרטיים.
4. נציין כי המשטרה יוזמת התקנת תקנות רישוי עסקים (העסקת שומרים בעסק), התשס"ה – 2005, אשר תאפשרנה לה לקבוע רמת אימון והכשרה לשומרים במקומות הפרטיים, כנזכר לעיל.
5. אין ספק בליבנו כי המשטרה היא אכן הגוף אשר עליו מוטלת האחריות לקביעת רמות האימון וההכשרה של השומרים, בהתאמה למשימות השונות אותן הם מבצעים.

ה. חוב השומרים להצטייד באישור רופא מטפל

1. השומרים המוצעים לשאת כלי ירייה מטעם חברת השמירה נבדקים כיום במאגר הנתונים של משרד הבריאות הכולל רק את נושא בריאות הנפש.
2. הוועדה סבורה כי על המבקש לשאת כלי ירייה למטרות שמירה להצטייד באישור רופא מטפל כאחד התנאים לאישורו כשומר בעל רישיון. יצוין כי כיום, ככל שמדובר על הליך רישוי כלי הירייה האישי, מתבקש מבקש הרישיון להמציא אישורו של רופא (לאו דווקא הרופא המטפל).
3. הוועדה סבורה כי יש חשיבות לחוות הדעת של הרופא המטפל, המכיר את המבקש, באשר למצבו וכשירותו של המבקש לשאת כלי ירייה וזאת, כדי למנוע מסוכנות לשומר ולסביבתו. הדרך בה יתבצע הדבר תיקבע במפורט בין משרד הפנים למשרד הבריאות.

ו. בחינת צמצום מספר השומרים החמושים והמקומות לאבטחה חמושה

1. הוועדה סבורה כי יש לקיים בחינה מחודשת של מספר השומרים החמושים הקיימים כיום, והמקומות המחייבים שמירה חמושה.

2. אין כיום קביעה או אמת מידה ממסדית שעל פיה ניתן לקבוע היכן להציב אבטחה חמושה והיכן לא.
3. ניתן כיום להציב שמירה חמושה על פי דרישת הלקוח מחברת השמירה, בין אם הדבר מוצדק מבחינה אבטחתית ובין אם לאו.
4. הוועדה סבורה כי יש לבחון את שאלת הצבתו של שומר חמוש במקרה הנדון תוך שימת לב למצב הביטחוני והפלילי השורר באותה עת במקום מסוים ומתוך מטרה להתאים את מספר השומרים החמושים לנדרש בשטח.
5. **הוועדה סבורה שהדבר צריך להיעשות באחריות המשרד לביטחון פנים ומשטרת ישראל**, אשר ינחו בהתאם את משרד הפנים האגף לרישוי כלי ירייה ו/או ביתר פשטות והגיון כאשר הנושא כולו יהיה בתחום אחריות המשרד לביטחון פנים, כמולץ בדו"ח זה.

2. צמצום האישורים לנטילת כלי הירייה על ידי השומרים לביתם

1. מטרת מתן כלי הירייה לשומר הינה לצורך מילוי תפקידו כשומר בלבד. הנהלים הקיימים כיום מכוונים לשרת מטרה זו בלבד. אולם, לעיתים ניתן שיקול דעת לממונה מטעם חברת השמירה (בעל הרישיון המיוחד) להחליט בנסיבות מסוימות להתיר לשומר לשאת את כלי הירייה לביתו.
2. בפועל, במקומות בהם קיימת אפשרות לכך מאפסנים השומרים את כלי הירייה באתר השמירה. במקומות שלא ניתן לעשות כן מפאת הריחוק, העדר מחסן כלי ירייה במקום וכו' נוטלים השומרים את כלי הירייה לביתם.
3. קיימת לכאורה סתירה בהתייחסות לשמירה ולשומר ככל שמדובר על הסוגיה האמורה. מחד, המערכת המוסדית "סומכת" על השומר, לאחר שהוכשר, לבצע את תפקידו החשוב, להגנת אנשים, ציבור ורכוש רב אך מאידך, אינה "סומכת" עליו ככל שמדובר על נטילת כלי הירייה לביתו ואכסונו שם.

4. בהמלצותינו בדוח זה המלצנו על נקיטת צעדים (הכשרה, פיקוח, בדיקת רופא מטפל, הליך רישוי אישי ועוד) אשר ללא ספק ישפרו את רמת השומר וכשירותו ויצמצמו מאוד את הסכנה הנשקפת משימוש אסור של השומר בכלי הירייה גם לאחר משמרתו.
5. יחד עם זאת, אנו ממליצים לפעול ביתר דווקנות על פי רוח הוראות משרד הפנים בנושא ולאפשר מינימום אישורים חריגים ומתן פחות שיקול דעת לממונה בחברת השמירה, לאשר נטילת כלי הירייה על ידי השומר לביתו.
6. במקביל, כדי לאפשר ביצוע המלצה זו, יש להרחיב את האפשרויות להשארת כלי ירייה בצורה מאובטחת במקומות השמירה, ליצור עמדות לפריקת כלי ירייה, רישומו והעברתו להרחיב את פריסת מחסני כלי הירייה ועוד.
7. על המשרד האחראי לנושא לפעול מידיית ולהוציא הנחיות מפורטות באשר לאופן יישום ההמלצה, כגון:
- א. הצבת כספות לאחסון כלי ירייה היכן שניתן.
  - ב. קביעת עמדות פריקה להעברת כלי ירייה משומר לשומר.
  - ג. פרסום נהלים מפורטים לאופן הטיפול בכלי ירייה.
  - ד. חיות חברת השמירה בפיקוח מתאים ליישום הנושא.
  - ה. הרחבת פריסת המחסנים בשטח (מפעל ראוי).
8. הדגש בעניין המלצה זו יינתן היכן שעלול להימצא השומר בביתו בנשקו פרקי זמן ארוכים כמו סופי שבוע וכדומה.
9. מומלץ כי המשרד האחראי יוציא הנחיות מתאימות ומפורטות בדבר אופן הביצוע והטיפול במקרים, כפי שמוזכר לעיל.

סיכום

1. זוהי כאמור הוועדה החמישית בעשור האחרון אשר מונתה לבדוק את מערך רישוי כלי הירייה במדינת ישראל.
2. הסיבות למינוי הוועדות כולן נובעות מכשלים, תקלות ואסונות אשר אירעו בהקשר לעיסוק בכלי ירייה לסוגיהם השונים.
3. חברי הוועדה במודעותם לאמור לעיל ניסו לאתר את הסיבה הקריטית שהטיפול בה יביא לידי שינוי ברכיבי הנושא וכשליה בהמשך הדרך וימנע חזרה של תופעות וכשלים בעתיד.
4. ואכן, אנו סבורים שהמלצותינו, ובייחוד הראשונה שבהן, בדבר השינוי הארגוני, ותחומי האחריות של משרדי ממשלה, יביאו ביישומן לתפנית הרצויה הן בתחום רישוי כלי ירייה והן בתחום הביטחון והאבטחה במדינה.
5. אנו מודים לשר הפנים על האמון שנתן בנו במינוינו לוועדה זו ומקווים ומאמינים כי המלצותינו תיושמה ותבאנה לשיפור ולשינוי שכה נדרש בנושא חשוב זה.

בכבוד רב,

ניצב (גימ.) דן ברינקר

יו"ר הוועדה

נספח א' - כתב מינוי חברי הוועדה

נספח ב' – פרוטוקולי הוועדה